

OBSAH

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	13
1 OBECNÝ ÚVOD	20
<i>(Jiří Dohnal, Vladimír Král)</i>	
1.1 TROCHA HISTORIE	21
1.2 DĚLENÍ ANALYTICKÝCH METOD A TECHNIK	22
1.3 PROCES HARMONIZACE	24
2 VALIDACE ANALYTICKÝCH METOD	27
<i>(Tatjana Grafnetterová, Jiří Dohnal)</i>	
2.1 ÚVOD	27
2.2 PROČ VALIDOVAT ANALYTICKÉ METODY?.....	28
2.3 KDY VALIDOVAT?	29
2.4 KTERÉ ANALYTICKÉ METODY MAJÍ BÝT VALIDOVÁNY?	29
2.5 PARAMETRY OVĚŘOVANÉ PŘI VALIDACI.....	29
2.5.1 Přesnost	30
2.5.2 Linearita	31
2.5.3 Rozsah	31
2.5.4 Správnost	32
2.5.5 Detekční limit	33
2.5.6 Kvantitativní limit.....	33
2.5.7 Korekční odezvoový faktor	35
2.5.8 Specifická	36
2.5.9 Robustnost	37
2.5.10 Kritéria přijatelnosti hodnocených parametrů	37
2.6 LÉKOPISNÉ METODY	38
2.7 REVALIDACE ANALYTICKÝCH METOD	39
2.8 CROSS-VALIDACE	39
2.9 TEST ZPŮSOBILOSTI	39
2.9.1 Reprodukovatelnost	39
2.9.2 Rozlišení	39
2.9.3 Faktor chvostování dle USP	40
2.9.4 Účinnost kolony	41
2.9.5 Kapacitní faktor.....	41
2.9.6 Retenční čas.....	42
2.10 ÚPRAVY VALIDOVANÉ METODY	42
2.11 TRANSFER (PŘENOS) METODY	42
2.12 PŘÍKLADY.....	43
2.13 VALIDACE ANALYTICKÝCH METOD V PŘÍPADĚ CHIRÁLNÍCH LÉČIV	53
2.13.1 Hodnocení přítomnosti nežádoucího enantiomeru	53
2.14 ZÁVĚR	63
2.15 POUŽITÁ A DOPORUČENÁ LITERATURA.....	63

3 KAPALINOVÁ CHROMATOGRRAFIE	64
<i>(Radka Opatřilová, Josef Jampílek, Anna Řezáčová)</i>	
3.1 PŘEHLED A ZÁKLADNÍ POJMY	64
3.1.1 Chromatografická data	69
3.1.2 Retenční data	69
3.1.3 Účinnost separačního procesu	71
3.1.4 Zrychlení procesu dělení	72
3.2 INSTRUMENTACE V KAPALINOVÉ CHROMATOGRAFII	72
3.2.1 Čerpací zařízení	73
3.2.2 Dávkovací zařízení	73
3.2.3 Chromatografické kolony	73
3.2.4 Detektory v HPLC	80
3.3 VYHODNOCOVÁNÍ CHROMATOGRAMŮ	82
3.3.1 Kvalitativní analýza	82
3.3.2 Kvantitativní analýza	83
3.4 VYBRANÉ SPECIÁLNÍ TYPY CHROMATOGRRAFIE	83
3.4.1 Ultra účinná kapalinová chromatografie	83
3.4.2 Chromatografie na čipu	84
3.4.3 Micelární kapalinová chromatografie	85
3.4.4 Hydrofilní kapalinová chromatografie	86
3.4.5 Hydrofobní interakční chromatografie	87
3.5 POUŽITÁ A DOPORUČENÁ LITERATURA	88
4 ANALÝZA CHIRÁLNÍCH LÉČIV	91
4.1 STRUKTURA ORGANICKÝCH LÁTEK	91
<i>(Josef Jampílek)</i>	
4.1.1 Optická izomerie	92
4.2 CHIRALITA LÉČIV	99
<i>(Josef Jampílek)</i>	
4.2.1 Stereoselektivita ve farmakodynamice	100
4.2.2 Stereoselektivita ve farmakokinetice	101
4.2.3 Vliv stereoselektivity na lékové interakce a toxicitu	102
4.3 CHIRÁLNÍ SEPARACE	103
<i>(Josef Jampílek)</i>	
4.3.1 Chirální rozpoznávání	103
4.3.2 Principy chirálních separací	105
4.4 VYUŽITÍ KAPALINOVÉ CHROMATOGRRAFIE V CHIRÁLNÍCH SEPARACÍCH	108
<i>(Josef Jampílek)</i>	
4.4.1 Chirální stacionární fáze v kapalinové chromatografii	109
4.4.2 Optimalizace separace v kapalinové chromatografii, příklady	132
4.4.3 Použitá a doporučená literatura	141
4.5 ELEKTROMIGRAČNÍ SEPARAČNÍ METODY	142
<i>(Jiří Dohnal, Lukáš Plaček)</i>	
4.5.1 Přehled, základní pojmy	142

4.5.2 Chirální selektory používané v CZE a MECC.....	147
4.5.3 Použitá a doporučená literatura.....	159
4.6 SPEKTROSKOPIE CIRKULÁRNÍHO DICHROISMU.....	160
<i>(Vladimír Setnička, Marie Urbanová)</i>	
4.6.1 Úvod.....	160
4.6.2 Podstata spektroskopie elektronového a vibračního CD.....	162
4.6.3 Metodologie měření spekter cirkulárního dichroismu.....	165
4.6.4 Zpracování spekter cirkulárního dichroismu.....	178
4.6.5 Interpretace spekter cirkulárního dichroismu.....	182
4.6.6 Postavení spektroskopie CD mezi metodami strukturní analýzy.....	184
4.6.7 Příklady využití spektroskopie CD ve farmacii.....	186
4.6.8 Použitá a doporučená literatura.....	216
5 INFRAČERVENÁ A RAMANOVA SPEKTROMETRIE.....	222
<i>(Tomáš Pekárek, Josef Jampilek)</i>	
5.1 ÚVOD.....	222
5.2 INFRAČERVENÁ SPEKTROMETRIE.....	223
5.2.1 IČ spektrometrie ve střední oblasti.....	224
5.2.2 IČ spektrometrie v blízké oblasti.....	236
5.3. RAMANOVA SPEKTROMETRIE.....	251
5.3.1 Teoretické základy.....	251
5.3.2 Experimentální uspořádání.....	253
5.3.3 Aplikace Ramanovy spektrometrie ve farmacii.....	255
5.4 POUŽITÁ A DOPORUČENÁ LITERATURA.....	259
6 NMR SPEKTROSKOPIE.....	261
<i>(Jaroslav Havlíček)</i>	
6.1 OBECNÉ ZÁKLADY.....	261
6.2 NMR SPEKTROMETR.....	266
6.3 ¹ H NMR SPEKTROSKOPIE.....	268
6.3.1 Poloha signálů – chemický posun.....	268
6.3.2 Integrální intenzita signálů.....	271
6.3.3 Multiplacita signálů.....	272
6.4 ¹³ C NMR SPEKTROSKOPIE.....	276
6.5 DVOUROZMĚRNÁ NMR SPEKTRA.....	279
6.6 APLIKACE NMR SPEKTROSKOPIE V KAPALNÉ FÁZI VE FARMACII.....	283
6.6.1 Strukturní analýza API.....	284
6.6.2 Strukturní analýza nečistot.....	287
6.7 NMR SPEKTROSKOPIE V PEVNÉ FÁZI.....	289
6.7.1 Teoretický úvod.....	289
6.7.2 Aplikace NMR spektroskopie v pevné fázi ve farmacii.....	297
6.8 ZÁVĚR.....	312
6.9 POUŽITÁ A DOPORUČENÁ LITERATURA.....	312
7 HMOTNOSTNÍ SPEKTROMETRIE.....	314
<i>(Lukáš Plaček, Anna Řezáčová)</i>	
7.1 ZÁKLADNÍ PRINCIPY.....	314

7.2 IONIZAČNÍ TECHNIKY	316
7.2.1 Elektronová ionizace.....	317
7.2.2 Chemická ionizace.....	318
7.2.3 Ionizace urychlenými atomy nebo ionty.....	320
7.2.4 Ionizace laserem za účasti matrice.....	320
7.2.5 Ionizace termosprejem.....	321
7.2.6 Ionizace elektrosprejem.....	322
7.2.7 Chemická ionizace za atmosférického tlaku.....	324
7.2.8 Fotoionizace za atmosférického tlaku.....	326
7.2.9 Nové ionizační techniky.....	327
7.3 HMOTNOSTNÍ ANALYZÁTORY	328
7.3.1 Magnetický analyzátor s jednoduchou fokusací iontů.....	329
7.3.2 Sektorový analyzátor s dvoji fokusací iontů.....	330
7.3.3 Kvadrupolový analyzátor.....	331
7.3.4 Trojitý kvadrupolový analyzátor.....	331
7.3.5 Iontová past.....	332
7.3.6 Lineární iontová past.....	333
7.3.7 Orbitrap.....	334
7.3.8 Analyzátor doby letu.....	336
7.3.9 Iontová cyklotronová rezonance s Fourierovou transformací.....	337
7.4 TECHNIKY DETEKCE IONTŮ.....	338
7.5 IDENTIFIKACE A STANOVENÍ SLOUČENIN	340
7.6 STRUKTURNÍ MS ANALÝZA VE FARMACII.....	343
7.6.1 Moderní MS systémy ve farmacii.....	344
7.7 POUŽITÁ A DOPORUČENÁ LITERATURA	346
8 TERMICKÁ ANALÝZA	347
<i>(Lucie Krumbholcová, Jiří Dohnal)</i>	
8.1 DEFINICE METOD TERMICKÉ ANALÝZY	347
8.2 ZÁKLADNÍ PRINCIP METOD TERMICKÉ ANALÝZY	348
8.3 TERMICKÉ METODY	349
8.3.1 Základní faktory ovlivňující měření.....	349
8.3.2 Postup měření.....	350
8.3.3 Vyhodnocování termoanalytického měření.....	352
8.3.4 Diferenční kompenzační kalorimetrie.....	355
8.3.5 Hyper DSC.....	359
8.3.6 Micro DSC.....	360
8.3.7 Tepelně modulovaná diferenční kompenzační kalorimetrie.....	369
8.3.8 Termická gravimetrie.....	373
8.3.9 Termicky stimulovaný proud.....	378
8.4 POUŽITÁ A DOPORUČENÁ LITERATURA	381
9 ANALÝZA VELIKOSTI A TVARU ČÁSTIC	382
<i>(Veronika Grünwaldová)</i>	
9.1 TEORETICKÝ ÚVOD	382
9.2 VELIKOST ČÁSTIC	383

9.2.1	Sítová analýza.....	383
9.2.2	Sedimentační metody.....	385
9.2.3	Laserová difrakce.....	387
9.3	TVAR ČÁSTIC.....	400
9.3.1	Teoretické základy měření tvaru částic.....	400
9.3.2	Měření tvaru částic.....	408
9.4	ZÁVĚR.....	431
9.5	POUŽITÁ A DOPORUČENÁ LITERATURA.....	432
10	RENTGENOVÁ DIFRAKCE.....	433
	<i>(Hana Brusová)</i>	
10.1	TEORETICKÝ ÚVOD.....	433
10.2	KRYSTALOVÁ STRUKTURA.....	433
10.3	RTG ZÁŘENÍ.....	437
10.3.1	Rentgenka.....	437
10.3.2	Synchrotronové záření.....	439
10.3.3	Charakterizace rentgenového záření.....	440
10.3.4	Interakce s krystalem.....	443
10.4	POUŽÍVANÉ METODY A JEJICH EXPERIMENTÁLNÍ USPOŘÁDÁNÍ.....	445
10.4.1	Monokrystalové metody.....	448
10.4.2	Práškové metody.....	456
10.5	APLIKACE RTG PRAŠKOVÉ DIFRAKCE VE FARMACII.....	462
10.5.1	Charakterizace a identifikace neznámého vzorku.....	462
10.5.2	Kontrola krystalické fáze.....	465
10.5.3	Negativní důkaz krystalické fáze – amorfni materiál.....	467
10.5.4	Sledování fázových transformací.....	468
10.5.5	Studium chování látek za definovaných podmínek.....	470
10.5.6	Určení struktury neznámé nečistoty, popř. chiraloty molekuly.....	472
10.5.7	Výpočet teoretického práškového záznamu.....	472
10.5.8	Určení krystalové 3D struktury z práškových dat.....	473
10.5.9	Kvantitativní stanovení.....	474
10.6	ZÁVĚR.....	475
10.7	POUŽITÁ A DOPORUČENÁ LITERATURA.....	475
REJSTŘÍK.....		478

CGE	Capillary Gel Electrophoresis	kapilární gelová elektroforéza
cGMP	Current Good Manufacturing Practice	správná výrobní praxe
CT	Chemical Ionization	chemická ionizace
CID	Collision Induced Dissociation	kolizně indukovaná disociace
CIEP	Capillary Isoelectric Focusing	kapilární izoelektrická fokuzace
CITP	Capillary Isoacholoforesis	kapilární izoacholofóza
COSY	Correlated Spectroscopy	korelovaná spektroskopie
CPL	Circularly Polarized Luminescence	okružně polarizovaná luminescence